

Szczepan W. Ślaga

Sprawozdanie z III Sympozjum Filozofii Przyrody w Bardo śląskim 1966 r.

Studia Philosophiae Christianae 3/1, 380-381

1967

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dołączyć problemy metodologicznej interpretacji. Czym są — tak ostatnio modne — modele w psychologii? Prawdopodobnie złożonymi znakami, które można dzielić na naturalne (np. forma określonego aktu zachowania się jako wskaźnik jakościowej struktury psychicznego uwarunkowania tego aktu) i sztuczne, językowe (np. formuła $F=m \cdot a$ jako fizyczny model ilościowych stosunków dla „siły”, jaką wywiera świadomość wartości zamierzonego rezultatu, początkowej psychicznej „bezwładności” i wywieranego „przyśpieszenia” w procesie realizacji celu). Jakie istnieją rodzaje psychologicznego modelowania? Być może naturalne modele trzeba dzielić na: kauzalne, funkcjonalne, formalne, materialne. W jakim stopniu psychologiczna interpretacja jest adekwatna (czy psychologiczne modele są izomorficzne czy też polimorficzne względem swoich prototypów)? Nie wydaje się, żeby wartość takich pytań była iluzoryczna, jednakże nie znajdują one rozwiązań z tej właśnie racji, że psychologiczne modelowanie jest „praktyką”, która nie posiada jeszcze teorii.

E. Nieznański

Sprawozdanie z III Sympozjum Filozofii Przyrody w Bardo Śląskim

Bardo Śląskie, po Rościnnie k/Poznań i Miejsu Piastowym stało się w dniach od 15—21 września 1966 r. miejscem trzeciego z kolei sympozjum zorganizowanego staraniem Koła Filozofii Przyrody S. KUL, poświęconego tym razem biologii organizmalnej. Ta koncepcja biologiczna traktuje o organizmie jako systemie (układzie) otwartym, który w swej zmienności w czasie pozostaje stale w stanie stacjonarnym, czyli w stanie równowagi dynamicznej i wykazuje zjawisko ekwifinalności, tzn. że stan końcowy układu, w którym nie pojawiają się warunki początkowe, osiągnąć jest różnymi drogami. Teoria ta ma na celu ustalenie w granicach metody naukowej ścisłych praw (tzw. systemowych) rządzących istotami żywymi poprzez badanie całości, organizacji i uporządkowania.

Odczyt dr Sz. W. Ślęgi z ATK n. t. „Charakterystyka koncepcji organizmalnej” wprowadził uczestników w ogólną problematykę tego szeroko dziś rozpowszechnionego kierunku biologii teoretycznej. Referent wskazał na teoriopoznawcze i przedmiotowe uwarunkowania powstania i rozwoju teorii oraz przedstawił zasadnicze punkty organizmalizmu w wersji reprezentowanej przez jego twórcę — Ludwika von Bertalanffy’ego.

Dr Cz. Wojtkiewicz z KULU podjął próbę epistemologiczno-metodologicznej analizy teorii organizmalnej uwzględniając szczególnie sprawę specyficzności pojęć biologicznych oraz redukowalności (lub nie) pojęć teleologicznych do nieteleologicznych, Za Mortonem Becknerem (The

biological way of thought, New York 1959) stwierdzono, że te pojęcia są kluczem do analizy zjawisk witalnych.

„Tendencje holistyczne w nauce współczesnej a biologia organizmalna” to tytuł odczytu mgr T. Rosińskiego. Autor poddał analizie pojęcia całości i sumy części oraz wskazał na analogiczność „całościowości” w różnych dziedzinach, zwłaszcza w fizyce, biologii, psychologii, socjologii.

Stosunek biologii organizmalnej do szeroko pojętej teleologii omówił mgr J. Czyżewski. Wskazał on na to, że spośród czterech typów celowości przedstawianej przez Bertalanffy’ego, a mianowicie: a. statycznej, b. dynamicznej, c. ekwifinalności i d. celowości prawdziwej, trzy pierwsze mają charakter metodologiczny, czwarta ujawnia się w celowym działaniu człowieka. W dyskusji zwracano uwagę na to, że ekwifinalność jest po prostu jedną z cech biologicznego systemu otwartego, a celowość statyczna i dynamiczna ma charakter opisowy, a więc jest wyrazem pewnej postawy doktrynalnej.

Metafizyczne założenia biologii organizmalnej przedstawił mgr J. Kowalski. Zostało tu podkreślone wyraźnie, że teoria organizmalna jest sama w sobie autonomiczna, a założenia, a zwłaszcza „nadbudowa” metafizyczna ma w stosunku do niej charakter heterogenny. Nie przeszkodziło to referentowi — świadomemu różnic epistemologicznych pomiędzy biologią i filozofią — w snuciu wcale udanych prób spożytkowania organizmalizmu dla analiz ontologicznych i teorii hylemorfizmu.

Jako ostatni mówił dr H. Nowik o biologii organizmalnej w konkretnej realizacji, biorąc jako przykład naukę o zespołach biocenotycznych. Biocenoza bowiem jest również, choć w mniej ścisłym sensie w porównaniu z organizmem, systemem otwartym, całością ponadindywidualnego życia, rządzoną prawami systemowymi.

W ożywionych i często przedłużających się dyskusjach podkreślano: a. różnorodność kierunków w ramach tzw. biologii organizmalnej, b. odrębność metodologicznego i ontologicznego ujęcia teologii, c. różnice w cechach systemu biologicznego i fizycznego, d. konieczność stosowania różnych metod badawczych w celu poznania praw systemowych na różnych poziomach hierarchicznej organizacji żywej materii.

Posiedzeniom i dyskusjom patronowali kierownik specjalizacji filozofii przyrody KUL i dziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK — ks. prof. dr Kazimierz Kłósak, oraz kierownik Katedry Botaniki i Zakładu Biologii KUL — doc. dr Teresa Ryłska.

Zgodnie z założeniem tych spotkań wakacyjnych połączono pożyteczne z przyjemnym: niedzielę i dwa ostatnie dni poświęcono zwiedzaniu uroczej Kotliny Kłodzkiej i pieszym wędrówkom po Snieżniku i Górach Stołowych.

Sz. W. Ślaga